

Topskat straffer vækstiværksætteri

AF ØKONOM JENS HJARSBECH, CAND.POLIT

RESUMÉ

Vækstiværksættere er vigtige for vækst og jobskabelse. De starter virksomheder, der vokser hurtigt og skaber flere nye arbejdspladser i løbet af de første leveår. Dette bekræftes fx af nye studier fra Rockwoolfondens Forskningsenhed.ⁱ Vækstiværksættere udfordrer, ændrer og forbedrer eksisterende produkter og processer, skaber nye markeder, og er i høj grad med til at hæve velstandsniveauet. På trods af at flere internationale målinger viser, at der er relativt få hindringer for at drive virksomhed i Danmark, halter vi bagefter mange lande i forhold til at skabe vækstiværksættere, jf. figur 1. Det hænger sammen med, at sådanne målinger sjældent siger noget om, i hvor høj grad det kan *betale* sig at starte en virksomhed. Den næste Skype eller Bestseller kommer kun, hvis der er strukturer, der gør det attraktivt at tage chancen og kaste sig ud i et iværksættereventyr.

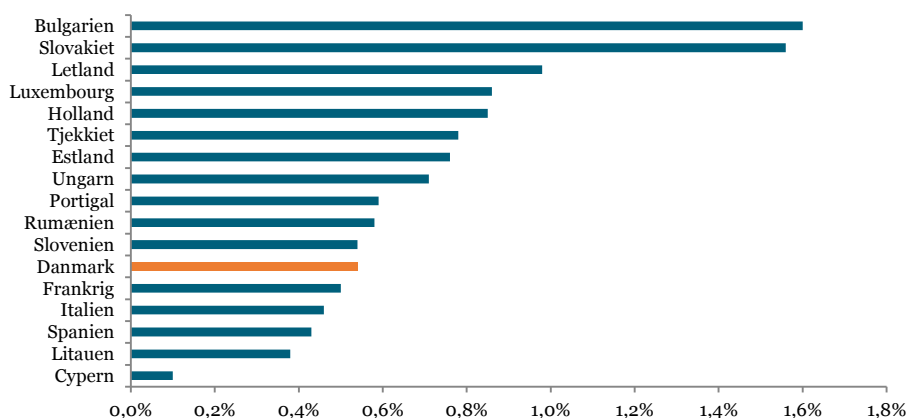
Vækstiværksættere er vigtige for vækst og jobskabelse

Den økonomiske gevinst ved at blive iværksætter er usikker og afhænger, hvor meget afkastet beskattes. Skat virker hæmmende for iværksætteri, da den forværrer risikoens afskrækkende element. I dette Perspektiv sætter vi fokus på topskattens u hensigtsmæssigt hæmmende effekt på tilskyndelsen til at blive iværksætter.

Beskatning forværrer risikoen ved at blive iværksætter.

Figur 1

Antal vækstiværksættere i forhold til alle virksomheder

Kilde: Eurostat.

Anm.: Unge vækstiværksættervirksomheder (gazeller) defineres i Eurostats opgørelse som virksomheder op til 5 år gamle med gennemsnitlig årlig vækst i antal ansatte på 20 pct. Andelen måles i forhold til antal ansatte. Data er for 2012 bortset fra Danmark, Litauen, Luxembourg og Slovenien (2011), Cypern (2010) og Frankrig (2009).

At iværksætte eller ikke iværksætte...

Tilskyndelsen til at blive iværksætter varierer fra person til person, men det kan ofte være et (del)mål, at overskuddet i sidste ende ikke skal være mindre end den indkomst, man mister i den periode, man bruger på at bygge virksomheden op. Iværksætteri medfører en direkte risiko for den, der tager chancen, og udfordrer det bestandige. Risikoen består fx i at miste en eventuel kapitalindsydelse i sin opstartsvirksomhed, men i høj grad også i at miste den lønindkomst, man går glip af i de år, man bruger på at stable virksomheden på benene i stedet for eksempelvis at arbejde i en eksisterende virksomhed. Der er ingen garanti for succes, og det er sjældent gratis at prøve.

Iværksætteri er risikofyldt

Ofte kræves der et højt afkast, hvis det skal kompensere for risikoen ved at starte en virksomhed. Det høje afkast bliver beskattet ekstra hårdt som følge af topskatten, og det har en negativ indflydelse på tilskyndelsen til at blive iværksætter. For at illustrere topskattens negative effekt på iværksætteri tager vi udgangspunkt i et stiliseret eksempel:

Pga. af risikoen kræves et højt afkast – og det beskattes hårdt af topskatten

En potentiel iværksætter har valget mellem at blive iværksætter eller fortsætte som lønmodtager, f.eks. som ingeniør. Fortsætter han som lønmodtager, vil han modtage en fast løn på 50.000 kr. om måneden før skat de næste tre år.ⁱⁱ Det svarer til en indkomst efter skat på 360.000 kr. om året, eller 1.080.000 kr. over de tre år.

Vælger han i stedet at kaste sig ud i et iværksætterprojekt, vil han bruge tre år på projektet, og går i den tid glip af lønindkomsten. Der er 20 pct. sandsynlighed for, at projektet lykkes, og han indkasserer et afkast efter tre år. Der er omvendt 80 pct. sandsynlighed for, at projektet mislykkes, og at han efter tre år er gået glip af tre års lønindkomst, uden at det har givet et afkast.

Da det er sandsynligt, at projektet ikke giver et positivt afkast i sidste ende, skal han i vurderingen af projektet vurdere det *forventede* afkast, og således tage højde for den usikkerhed, der er ved projektet. Det forventede afkast er lig afkastet ved succes ganget med sandsynligheden for succes, fratrukket tabet ved fiasko ganget med sandsynligheden for fiasko:

Forventet afkast = ssh-for-succes*gevinst – ssh-for-fiasko*tab

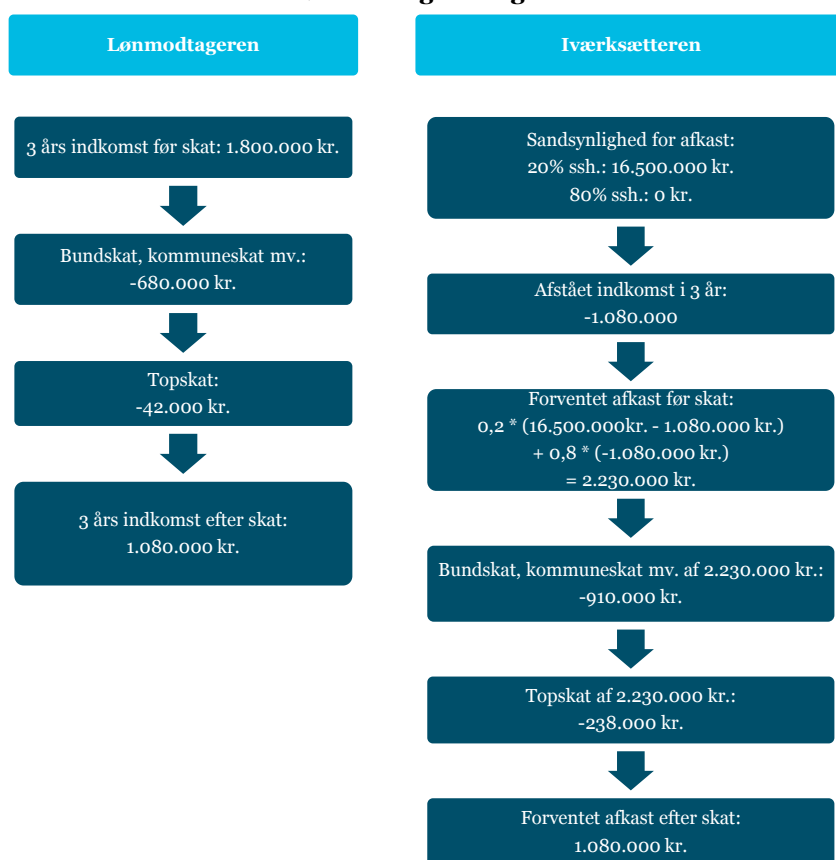
Når vores potentielle iværksætter står over for valget, antager vi, at det *forventede* afkast efter skat skal være lig den løn, han ellers vil modtage som lønmodtager gennem de tre år.ⁱⁱⁱ

Figur 2 illustrerer beregningen af det forventede afkast. Som det fremgår af figuren, skal projektet give et afkast ved succes på 16,5 mio. kr., hvis afkastet lige netop skal kompensere for de tre års manglende lønindkomst, givet de nævnte antagelser om risiko

mv. Den danske topskat kræver således et særdeles højt afkast, hvis det blot skal opveje risikoen ved at fravælge en tilværelse som lønmodtager til fordel for at blive iværksætter.

Figur 2

Forventet indkomst for lønmodtageren og iværksætteren

Kilde: Egne beregninger på skatteinformationer fra Skatteministeriet.

Skattens indflydelse på afkastet ved iværksætteri

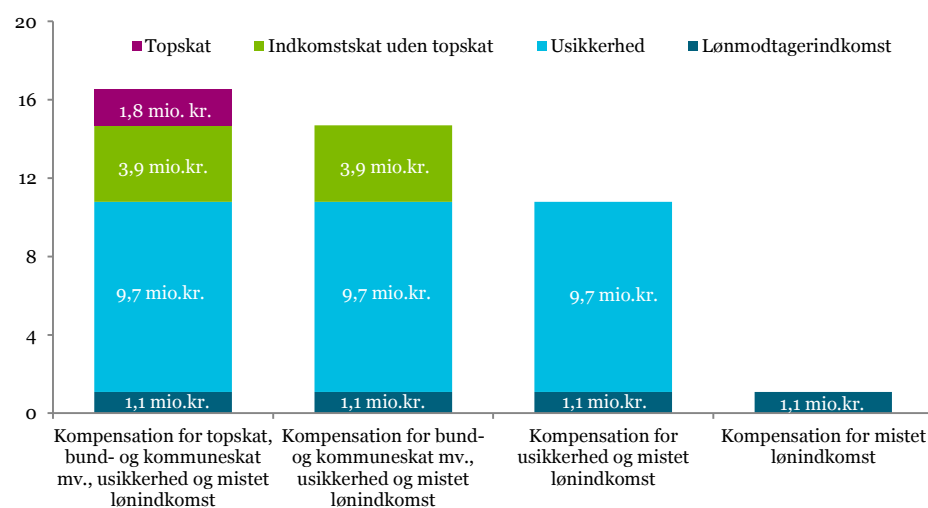
Gevinsten ved at blive iværksætter afhænger som nævnt i høj grad af, hvor meget afkastet beskattes. Som en konsekvens af progressionen i skattesystemet (dvs. tilstedeværelsen af både en bundskat og en topskat samt bund- og beskæftigelsesfradrag), beskattes afkastet ved iværksætteri relativt hårdere end lønmodtagerindkomst. Det skyldes, at der betales topskat af en større del af indkomsten, da afkastet er større end lønindkomsten for at kompensere for risikoen for fiasko.

Skattesystemets progression betyder, at iværksætteri beskattes relativt mere end lønindkomst

Figur 3 viser, hvor meget afkastet ved succes før skat skal være for at kompensere for hhv. usikkerhed og skat, så det forventede afkast efter skat er lig lønindkomsten på ca. 1,1 mio. kr. i vores eksempel. For det første skal afkastet være ca. 9,7 mio. kr. større end den 3-årige lønindkomst for at kompensere for risikoen for fiasko. Dernæst skal afkastet være ca. 3,9 mio. kr. højere for at betale for bund- og kommuneskat mv. Og endelig skal afkastet øges med 1,8 mio. kr. ekstra for at betale topskatten. Som figuren viser, øges kravet til afkastet før skat altså med 5,7 mio. kr. i vores eksempel som følge af skattebetalingerne. Heraf er hele 1,8 mio. kr. for at betale topskatten.

Figur 3

Hvilke dele af det krævede afkast, der kompenserer for hvad

Kilde: Egne beregninger på skatteinformationer fra Skatteministeriet.

Anm.: Figuren viser hvilke dele af afkastkravet ved iværksætteri, der kompenserer for hhv. usikkerhed og skattebetalinger, når det forventede afkast efter skat er lig lønindkomsten efter skat.

Topskatten er en ekstra hæmsko for iværksætteri

For at kompensere for usikkerheden ved at blive iværksætter, er kravet til afkast højere end lønmodtagerindkomsten. Det betyder, at topskatten straffer iværksættere hårdere end dem, der vedbliver at være lønmodtager.

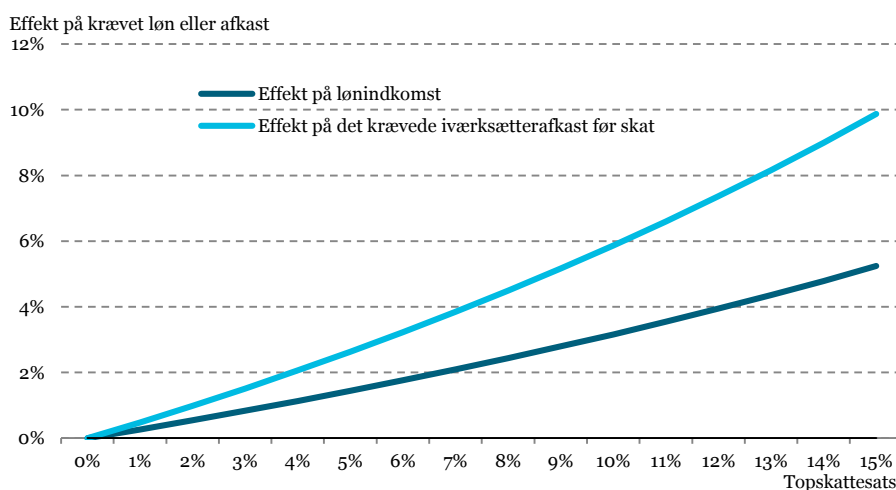
Usikkerheden betyder, at topskatten straffer iværksætteri mere end lønmodtagere

Figur 4 viser, ud fra vores stiliserede eksempel, hvor meget topskatten betyder for det krævede afkast før skat, for at det *forventede* afkast *efter skat* er lig den lønindkomst, iværksætteren kunne få ved ikke at blive iværksætter. Til sammenligning vises, hvor meget den krævede lønindkomst stiger for hvert topskattepoint, hvis lønnen efter skat skal være som ved nuværende topskattestats på 15 pct.

Var topskattesatsen på eksempelvis 7 pct. i stedet for de nuværende 15 pct., ville kravet til afkastet ved iværksætteri være 4 pct. højere, end hvis topskatten var på 0 pct., altså hvis den blev afskaffet. Pga. usikkerheden ved at blive iværksætter betyder den nuværende topskat på 15 pct., at det krævede afkast før skat skal være 10 pct. højere, end hvis topskatten blev afskaffet. Til sammenligning kræves der kun en lønindkomst, der er 5 pct. højere, end hvis topskatten blev afskaffet, for at opnå samme indkomst efter skat.

Figur 4

Topskattens effekt på lønindkomst og krævet afkast ved iværksætteri

Kilde: Skatteministeriet og egne beregninger.

Anm.: Det antages, at afkastet høstes efter 3 år, og den mistede indkomst er tre års løn på 50.000 kr. om måneden før skat. Der forudsættes en parallel nedsættelse af det skrå skatteloft og en uændret topskattegrænse på 459.200 kr.

Det er veldokumenteret, at topskatten har en negativ indflydelse på arbejdsudbuddet, da den gør det mindre attraktivt at gøre en ekstra indsats, uddanne sig mere, køre længere efter et bedre betalt arbejde mv. Som figur 4 viser, har topskatten derudover en yderligere negativ effekt på iværksætteri, da den øger det krævede afkast, der skal til, før et usikkert projekt har et tilfredsstillende forventet afkast efter skat. Det kan betyde, at færre iværksætterplaner søsættes, da færre er rentable givet usikkerheden.

Topskatten kan betyde, at færre projekter søsættes

Boks 1

Symmetrisk beskatning af løn- og aktieindkomst

Alt efter virksomhedsform vil en iværksætter blive beskattet af afkastet over indkomstkatten eller gennem den sammensatte skat på aktieindkomst.

Den sammensatte skat på aktieindkomst er relevant for alle personlige aktionærer, idet overskuddet i et selskab først bliver beskattet af selskabsskattesatsen på 23,5 pct. og herefter af aktieindkomstbeskatningen på 27/42 pct.

Aktieindkomst består af både aktieudbytter udbetalt af selskabet og aktieavancer ved videresalg. Aktieindkomst beskattes progressivt med en skattesats på 27 pct. for aktieindkomster på op til 49.900 kr. og med en skattesats på 42 pct. for aktieindkomster på over 49.900 kr. i 2015.

Den sammensatte aktieindkomstbeskatning beregnes ud fra den kombinerede selskabs- og aktieindkomstkattesats på henholdsvis 23,5 pct. og 42 pct.:

$$0,235 + (1 - 0,235) * 0,42 = 0,5563 = 55,63 \text{ pct.}$$

Til sammenligning er den øverste marginalskat på lønindkomst 56,45 pct.

Den øverste marginalskat på lønindkomst og den sammensatte skat på aktieindkomst er symmetrisk. Det skyldes, at man politisk har ønsket, at det ikke skal være mere fordelagtigt for en hovedaktionær at udbetale udbytte til sig selv frem for løn – man har altså ønsket at sidestille aktieindkomst med "almindelig" indkomst.

Kilde: www.skat.dk

Empirisk effekt af høj marginalskat

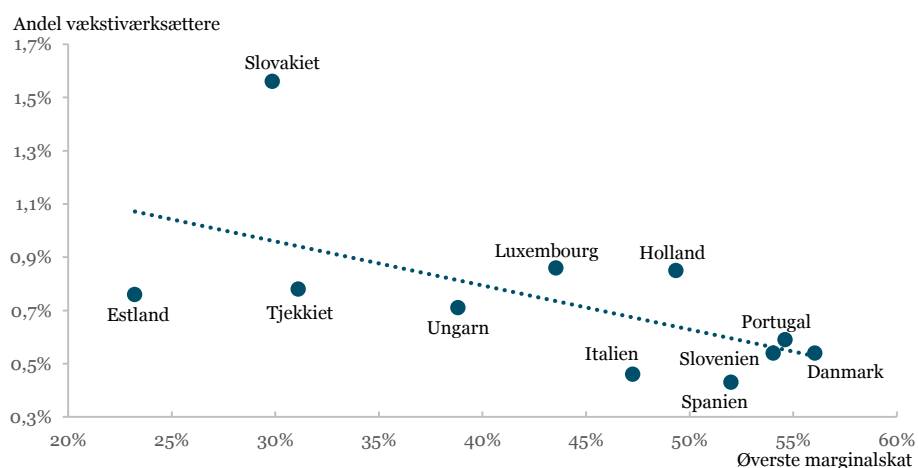
Ovenfor illustrerede vi med et stileret eksempel topskattens negative effekter på tilskyndelsen til og afkastet ved at kaste sig ud i et iværksætterprojekt i en dansk kontekst. Det er tydeligt, at topskatten har en stor effekt på det krævede afkast før skat, hvis projektet skal vurderes rentabelt i forhold til at være lønmodtager.

Som vi også viste i figur 1, halter Danmark bagefter mange lande i forhold til at skabe vækstiværksættere. Ser vi igen på de 11 lande i figur 1 og sammenholder med den øverste marginalskat i de enkelte lande, er der en klar negativ sammenhæng mellem andelen af den samlede virksomhedspopulation, der er vækstiværksættere, og den øverste marginalskat, jf. figur 5.

Topskatten har en negativ sammenhæng med vækstiværksætteri på tværs af lande

Figur 5

Øverste marginalsat og vækstiværksættervirksomheders andel af den samlede virksomhedspopulation

Kilde: Eurostat, OECD og egne beregninger.

Anm.: Se figur 1.

For at kvalificere effekten, har vi lavet en simpel OLS-regression af sammenhængen mellem andel vækstiværksættere og den øverste marginalsat i de samme lande. Regressionen viser en signifikant negativ effekt. Resultaterne peger på, at en nedsættelse af den øverste marginalsat med 1 procentpoint vil øge andelen af vækstiværksættere med 0,016 procentpoint svarende til en stigning i andelen på 2 pct. Det begrænsede antal observationer gør dog, at den statistiske sammenhæng kan være forårsaget af flere andre faktorer. Resultaterne skal derfor tolkes varsomt.

Topskatten er naturligvis ikke den eneste vigtige faktor, der spiller ind i beslutningen om at blive iværksætter. Mange bliver det bare fordi de ikke kan lade være. Som vist er der dog tegn på, at en høj øverste marginalsat er hæmmende for et lands evne til at frembringe vækstiværksættere. Den høje marginalsat øger afkastkravet, hvilket kan stoppe gode og produktive ideer fra at blive ført ud i livet.

	Beta-værdi	Std.afvigelse	p-statistik
Konstant	0,81	0,566	0,19
Marginalsat	-0,016**	0,007	0,058
Log(BNP_PPP)	0,054	0,04	0,206

Kilde: Eurostat, OECD, IMF og egne beregninger.

Anm.: Antal observationer: 11. R^2 : 0,48. $Adj.R^2$: 0,35. ** angiver signifikans ved 10%-niveau. Afhængig variabel er vækstiværksættervirksomheders andel af den samlede virksomhedspopulation fra figur 1.

▼ OM DENNE UDGAVE

"Topskatten straffer vækstiværksætter" er 25. nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2015. Redaktionen er afsluttet den 10. december 2015.

▼ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▼ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til økonom Jens Hjarsbech på jhj@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6593.

▼ REDAKTION

Underdirektør Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; chefkonsulent Mira Lie Nielsen, cand. oecon.; chefkonsulent Malthe Mikkel Munkøe, cand. scient. pol., MA; politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand. scient. pol, ph.d.-stip.; økonom Jens Uhrskov Hjarsbech, cand. polit. og direktionssekretær Lotte Holmstrup.

▼ NOTER

ⁱ Kuhn, J.M., Malchow-Møller, N. og Sørensen, A. Introduction to the project: Employment effects of entrepreneurs, *Rockwoolfondens Forskningsenhed*, november 2015.

ⁱⁱ Analysen bygger visse antagelser. Iværksætteren går glip af 3 års løn på 50.000 kr. om måneden før skat. Det svarer ca. til den gennemsnitlige månedlige bruttoløn for ingeniører og specialister ifølge Ingeniørforeningen i Danmarks lønstatistik for 2014. Der indskydes ikke kapital i projektet. Ved sænkelse af topskattesatsen sænkes det skrå skatteloft parallelt. Topskattegrænsen på 459.200 holdes uændret. Der regnes ikke med overført underskud, der kan fratrækkes overskuddet efter de 3 år. Effekter på pension er ikke medregnet. Det antages, at iværksætteren er risikoneutral. Antagelserne foresimpler analysen, men påvirker ikke de kvalitative konklusioner.

ⁱⁱⁱ Det er en konservativ antagelse, da det betyder, at iværksætteren ikke kompenseres for den usikkerhed, der er ved at blive iværksætter. Med andre ord antages iværksætteren at være risikoneutral.